Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXIX | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO 23, ILL., PETEK, 21. FEBRUARJA (FEB. 21), 1947 | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 37

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Murray ostro obsodil protidelavske načrte

Reakcija, ki ima oporo v kongresu, hoče kaznovati delavce. Svarilo pred depresijo

Washington, D. C., 20. feb.—Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, je ostro obsodil protidelavske zakonske načrte, ki so pred kongresom. Označil jih je za zlobne in direktni napad na delavce, ko je nastopil pred senatnim odsekom za delavske zadeve. Načelnik odseka je senator Taft, republikanec iz Ohia.

Pred kongresom so načrti za odpravo zaprte delavnice, prepoved kolektivnega pogajanja za industrije kot celote, revizijo Wagnerjevega zakona, ki garantira delavcem pravico do organiziranja in kolektivnega pogajanja, in Norris-La Guardijevega zakona, ki omejuje pravico sodišč v izdajanju injunkcij v stavkah in konfliktih med delavci in delodajalci.

Murray je dejal, da reakcija, ki ima oporo v kongresu, skuša razveljaviti vse zakone v prilog delavcem, ki so bili sprejeti v zadnjih letih, in kaznovati delavce, ki so v vojnem času in povojni dobi demonstrirali lojalnost in patriotizem. Odgovornost za stavke v jeklarski in avtni industriji pred enim letom je zvrnil na delodajalce. Unije so sprejele vladne predloge glede izravnave konfliktov, delodajalci pa so jih zavrnili. Murray je opozoril kongres, da bo ustvaril pogoje za novo depresijo v deželi, če bo sprejel protidelavske načrte. Monopolisti bodo imeli proste roke.

"Korporacije še vedno grmadijo ogromne profite," je rekel Murray. "Glavni vzrok težkoč v odnošajih med delavci in delodajalci je v padanju dohodkov delavcev na eni strani in grmadenju profitov industrijskih korporacij na drugi."

Taft je zavrnil sugestijo, naj njegov odsek pozove voditelje CIO in ADF na sestanek, na katerem naj bi razpravljali o končanju jurisdikcijskih stavk. Murray je dejal, da bi bil dogovor sklenjen in problem rešen, če bi William Green, predsednik ADF, prišel pred odsek. Murray je priznal, da ni moralne opravičbe za jurisdikcijske stavke, zaeno pa je naglasil, da jih CIO ne podžiga. Taft je odgovoril, da vprašanje jurisdikcijskih stavk ne spada v območje odseka, ker mora ta delati svoje zaključke.

Kongresnik Landis, republikanec iz Indiane in član odseka za delavske zadeve, je v svojem govoru zahteval akcijo s strani vlade v svrho obnove pogajanj med rudarsko unijo UMWA in operatorji, da se odvrne rudarska stavka. Dejal je, da bo premirje, ki je bilo oklicano pred nekaj meseci, poteklo 31. marca.

Vlada, ki je zasegla premogovnike v maju preteklega leta, jih bo morala vrniti lastnikom do 1. julija. Landis je pozval predsednika Trumana in notranjega tajnika Kruga, naj storita korake za obnovo pogajanj med rudarsko unijo in operatorji.

Bevin priznal polom pogajanj

Palestinski problem naj reši organizacija Združenih narodov

London, 20. feb.—Zunanji minister Ernest Bevin je priznal v parlamentu, da so se pogajanja glede rešitve palestinskega problema izjalovila in da bo morala organizacija Združenih narodov odločiti o sporu med židi in Arabci v Palestini. Britska prizadevanja v iskanju srednje poti niso prinesla nobenega rezultata.

Bevin je dalje rekel, da mandat, katerega je Velika Britanija prevzela pred 25 leti, ni izvedljiv. Vsi poskusi za dosego kompromisa med židi in Arabci so se izjalovili.

"Židovske organizacije zahtevajo, da mora Palestina postati suverena židovska država, Arabci pa se upirajo," je rekel Bevin. "Diskuzije in pogajanja v zadnjih tednih so pokazala nemožnost izravnave konflikta. Velika Britanija nima v smislu mandata oblasti do podelitve dežele ne židom in ne Arabcem. Iz tega razloga smo se odločili za predložitev palestinskega problema organizaciji Združenih narodov."

Bevin je naglasil resnost priznanja v odgovoru bivšemu premierju Churchillu, ki je hotel vedeti, zakaj se britska vlada ni obrnila do organizacije Združenih narodov pred enim letom. Odgovor je bil, da je vlada zavzela stališče, da je treba izkoristiti vse prilike za dosego sprave med židi in Arabci, preden se zadeva predloži v odločitev organizaciji Združenih narodov.

Seja članov odbora ADF sklicana

Diskuzije o združitvi delavskih organizacij

Washington, D. C., 20. feb.—William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je sklical sejo posebnega odbora, na kateri bodo razprave o odgovoru Kongresa industrijskih organizacij na povabilo in apel za združitev obeh organizacij.

Odbor ADF tvorijo Green, John L. Lewis, William L. Hutcheson, Daniel J. Tobin in George Mearly. Ti se bodo sestali na seji jutri.

Philip Murray, predsednik CIO, se je prej odzval povabilu ADF in imenoval odbor, v katerem so on, Walter P. Reuther, Albert J. Fitzgerald, Emil Rieve in Jacob Potofsky. V pismu Greenu je Murray naglasil potrebo skupne akcije v pobijanju protidelavskih zakonskih načrtov, ki so pred kongresom.

V krogih ADF prevladuje pesimizem glede možnosti organske združitve obeh delavskih organizacij. Murray je odprto povedal v pismu Greenu, da je glavno vprašanje skupna akcija v svrho preprečenja sprejetja protidelavskih načrtov in potem diskuzije o združitvi. Če ne bo prišlo do sporazuma, se bodo prizadevanja za združitev obeh organizacij izjalovila.

Schwellenbach za unijske blaginjske sklade

Washington, D. C., 20. feb.—Delavski tajnik Schwellenbach je dejal, da bo priporočal kongresu, naj odobri načrte glede ustanovitve unijskih blaginjskih in zdravstvenih skladov. Tak sklad ima rudarska unija UMWA. Schwellenbach je dejal, da bodo skladi prispevali k miru v industrijah in stabilizaciji ekonomije.

Zatiranje rasnega sovraštva na Poljskem

Varšava, Poljska, 20. feb. — Zunanji minister Sigmund Modzelewski je naznanil uveljavljenje novega zakona, ki določa smrtne kazni za one, ki podžigajo rasno sovraštvo. Vlada se je odločila za zatiranje gonje proti židom. Vsak, ki bo spoznan za krivega podžiganja rasnega sovraštva, bo postavljen ob zid in ustreljen.

Domače vesti

V bolnišnici

Duluth, Minn.—V bolnišnici St. Mary se zdravi na očeh Frank Kmet iz Aurore. V isti bolnišnici je dobro prestal operacijo Frank Lavšin, tajnik društva ABZ iz Dulutha.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Pri padcu na poledeneli ulici se je ponesrečila Frances Kavčič iz Collinwooda. Počila ji je kost v zapestju levice in se zdravi doma.—Iz bolnišnice se je vrnila Mary Tolar iz Collinwooda.—Pri družini Racich v Collinwoodu so se oglasile rojenice in pustile prvorojenčka. V Collinwoodu sta se poročila Anton Mlač in Virginia Chervan.—Dalje so se ustavile rojenice pri družini Frank Vičič v Euclidu in pustile hčerko, enako pri družini Dick Kočevar in pri družini John Hlad ml.

GIBANJE ZA ODLOŽITEV CARINSKE KONFERENCE V ŽENEVI

Washington, D. C., 20. feb.—V kongresu, ki je pod kontrolo republikancev, se je pričelo gibanje za odložitev carinske konference v Ženevi, Švica. Gibanje je sprožil kongresnik Jenkins, republikanec iz Ohia.

Namen je omejitev oblasti demokratske administracije predsednika Trumana v carinskih zadevah, ki tvorijo ogelni kamen njene zunanje politike. Jenkins je predložil resolucijo s pozivom na Trumana, naj se izreče za odložitev konference v Ženevi. Padla je že prej odločitev, da se konferenca prične v marcu.

Reprezentanti 18 drugih držav so dobili povabila, naj se udeleže konference, na kateri naj bi razpravljali o sklenitvi trgovinskih in carinskih paktov. Jenkins je dejal, da skuša Trumanova administracija pospešiti izvajanje svojega programa iz razloga, ker so republikanci dobili večino v obeh kongresnih zbornicah pri novembrskih volitvah. Rada bi sklenila pakte, preden bi mogel kongres odločiti o stvari.

Kongresnik Knutson, republikanec iz Minnesote in načelnik odseka za pota in sredstva, je prej naznanil, da bodo člani odseka razpravljali o trgovinskih in carinskih zadevah. Jenkins je član tega odseka. Njegova resolucija je uvod v preizkušnjo moči med kongresom in Trumanovo administracijo.

Ako bo resolucija sprejeta v nižji zbornici, bo moral Truman odložiti preureditev carinskih postavk, dokler ne bo posebna carinska komisija predložila poročila kongresu. Sedanji carinski zakon dovoljuje administraciji znižanje carinskih postavk do 50 odstotkov v zameno za koncesije s strani drugih držav.

Prosekutor zahteva kaznovanje Papena

Nuernberg, Nemčija, 20. feb. — Prosekutor Werner Fiebeg je zahteval, naj nemško sodišče obsodi Franca von Papena, bivšega Hitlerjevega diplomata, na deset let zapora in težkega dela, zaeno pa naj konfiscira njegovo imetje. Fiebeg je naglasil, da Papen zasluži ostro kazen.

OPOZICIJA PROTI ZNIŽANJU PRORAČUNA

Vojni tajnik Patterson posvaril kongres

LETALSKA SILA PRIZADETA

Washington, D. C., 20. feb.—Vojni tajnik Patterson je naznanil, da bo vodil odločno opozicijo proti znižanju proračuna za vzdrževanje armade in posvaril kongres pred posledicami. Ameriške armade v Evropi in na Japonskem ne bodo mogle vršiti funkcij, če bo proračun znižan.

Mornariční department je tudi naznanil opozicijo proti znižanju proračuna. Naglasil je, da bo mornarica impotentna, če bo njen sklad znižan za pol milijarde dolarjev, kot sredstvo ameriške politike.

Proteste je izzvalo naznanilo skupnega kongresneka odseka, da bo odsekal šest milijard dolarjev od proračuna, katerega je predsednik Truman predložil kongresu. Proračun za prihodnje fiskalno leto je $37,500,000,000.

Patterson je dejal, da znižanje vojaškega proračuna bi najbolj prizadelo letalsko silo. Število letalskih enot bi padlo na 33 in samo tri bi ostale v Ameriki. Trumanov proračun predstavlja minimum za kritje stroškov okupacijskih sil v Evropi in na Japonskem. Te sile bi se morale znižati na 200,000 vojakov.

Odprava velikega števila glavnih stanov, postojank in drugih armadnih branž v Ameriki bi ošibila vojaško strukturo. Patterson je omenil načrt, ki predvideva oboroženo silo čez milijon mož.

Uradniki vojnega departmenta, ki so bili zaslišani pred člani kongresnega odseka za vojaške zadeve, so izjavili, da se bo oborožena sila skrčila na 600,000 mož v prihodnjih dveh ali treh letih, če Amerika ne bo osvojila sistema obvezne vojaške službe. V zadnjih mesecih se je le neznatno število prostovoljcev prijavilo za službo v armadi.

Državni tajnik posvaril kongres

Poročilo omenja kritično situacijo

Washington, D. C., 20. feb.—Državni tajnik George C. Marshall je javno posvaril kongres, da bo odgovoren za posledice, ako bo skušal znižati stroške v zvezi z nasičevanjem ljudi v zasedeni Nemčiji, Avstriji, Japonski in Koreji.

V svojem poročilu, katero je bilo predloženo članom senatnega odseka za zunanje zadeve, je omenil kritično situacijo v svetovnih zadevah, kakor tudi probleme, ki čakajo rešitve. "Svet je zabredel v kritičen položaj," pravi poročilo. "Preko tega ne morem reči ničesar."

Marshall je izrazil upanje, da se bo položaj v Grčiji izboljšal, če bodo vse grupe, ki se kavsajo med seboj, pokazale voljo in odločnost za dosego sporazuma. Državni department še ni dobil poročila od G. S. Messersmitha, poslanika v Argentini, da se je vlada predsednika Perona odločila za izločitev nacijskega vpliva.

Kitajska je zabredla v inflacijo. Posledice so zlasti vidne v natrpanih mestih. Ljudje stradajo, ker ne morejo kupovati živil in drugih potrebščin.

Marshall je razkril, da bodo člani ameriške delegacije zapustili Washington v prvih dneh prihodnjega meseca in odpotovali v Moskvo, kjer se bo pričela konferenca zunanjih ministrov štirih velesil 10. marca. Vprašanje, ali naj gredo z delegacijo predstavniki republikanske stranke, še ni rešeno.

Albanija zanika britske obdolžitve

Kršenje suverenitete albanskega vodovja

Lake Success, N. Y., 20. feb.—Hysni Kapo, reprezentant Albanije, je na seji varnostnega sveta odločno zavrnil britske obdolžitve, da je Albanija položila mine v Krfskem zalivu, ki so poškodovale dva britska rušilca 22. oktobra lanskega leta in ubile 44 članov posadke.

Obdolžitve je izrekel Alexander Cadogan, reprezentant Velike Britanije. On je dejal, da je Albanija kršila mednarodno pravo in pozval svet, naj jo spozna za krivo. Velika Britanija zahteva tudi odškodnino od Albanije za poškodovana rušilca in življenja mornarjev.

Kapo je dejal, "da so obdolžitve le zadnje zvijanje zlobne britske politike proti Albaniji. Temu se ne čudimo, ker vemo, da so člani britskih vojaških misij v vojnem času sodelovali z izdajalci z namenom, da bi blokirali prizadevanja albanskega ljudstva za dosego neodvisnosti."

Kapo je dalje rekel, da sta britska rušilca kršila suverenitето albanskega vodovja v Krfskem zalivu.

Rusija obdolžena kršenja dogovora

Amerika ne bo priznala zasege premoženja

London, 20. feb. — General Mark Clark je na konferenci pomočnikov zunanjih ministrov štirih velesil obdolžil Rusijo kršenja dogovora, sklenjenega na sestanku velike trojice v Potsdamu, in dejal, da Amerika ne bo nikdar priznala legalnosti ruske zasege nemškega premoženja v Avstriji.

Clark je dejal, da zaseženo premoženje ni nemško, temveč avstrijsko. Rusi so označili bogata oljna polja pri Zisterfieldu za nemško lastnino. Ameriške in britske oljne kompanije so bile udeležene v izkoriščanju oljnjakov tamkaj, preden je Avstrija prišla pod Nemčijo. To pojasnuje Clarkovo stališče.

Lord Hood, reprezentant Velike Britanije, je podprl Clarka. Zavrnila sta vse ruske predloge in tolmačenja, kaj je nemška in kaj avstrijska lastnina. Spor je preprečil diskuzije o mirovni pogodbi za Avstrijo.

BRITSKA VLADA SE ODLOČILA ZA ODPOKLIC WAVELLA IZ INDIJE

London, 20. feb.—Vest iz zanesljivih virov pravi, da se je britska delavska vlada odločila za odpoklic podkralja Wavella iz Indije. Premier Attlee bo danes podal važno izjavo v parlamentu o situaciji v Indiji. Možnost evakuacije britskih čet iz Indije v enem letu je na vidiku.

Poročila iz New Delhija trdijo, da se več sto britskih častnikov in vojakov pripravlja za odhod domov prihodnji mesec. To pomeni, da bodo morali Indijci sami izravnati konflikte.

Dopisniki ameriških listov so bili informirani, da se bodo lord Pethick Lawrence, tajnik za Indijo; Stafford Cripps, trgovinski minister, in A. V. Alexander, vojni minister, sestali z njimi, ko bo Attlee podal izjavo v parlamentu. Ti so bili člani kabinetne misije, ki je obiskala Indijo lansko leto z namenom, da pridobi voditelje vseindijske kongresne stranke in Muslimanske lige za zbližanje. Misija ni dosegla svojega namena.

New Delhi, Indija, 20. feb.—Podkralj Wavell je po poročilu političnih krogov informiral britsko delavsko vlado, da je izigral zadnjo karto v indijskem zastoju. Voditelji vseindijske kongresne stranke in Muslimanske lige in britski uradni krogi niso hoteli komentirati vesti iz Lonodna, da bo Wavell pozvan domov.

Evakuacija okupacijskih čet iz Koreje?

Seoul, Koreja, 20. feb. — Tukajšnji korejski list je objavil poročilo, da je Moskva predlagala istočasno evakuacijo ruskih in ameriških okupacijskih čet iz Koreje. Poveljstvo ameriške armade ni potrdilo poročila, naznanilo pa je, da bo general John R. Hodge, poveljnik ameriške okupacijske sile, kmalu odpotoval v Washington, kjer bo imel posvetovanja z uradniki vojnega departmenta. Državni tajnik George C. Marshall je nedavno dejal, da ameriške okupacijske čete ne bodo odpoklicane, dokler ne bo ustanovljena začasna korejska vlada.

Proces razpadanja britskega imperija

Popuščanje v Indiji, Egiptu, Burmi in Palestini so zunanji znaki bližajočega se poloma. Nov apel na Ameriko za pomoč

London, 20. feb.—Velika Britanija je v procesu razpadanja, ki sliči onemu rimskega imperija. Stoletja so Angleži, kakor Rimljani, izkoriščali kolonijalni imperij v korist vladarjem doma. Kakor pri razkrajanju in padcu rimskega imperija, se je proces pričel doma.

Dogodki zadnjih dni — akutno pomanjkanje premoga, zapiranje tovarn in milijoni brezposelnih — so dramatizirali omajano strukturo britske ekonomije. Vojna je pospešila razpadanje imperija.

Velika Britanija mora popuščati v Indiji, Burmi, Egiptu in Palestini. To predstavlja zunanje znake bližajočega se poloma. Gniloba se kaže v osrčju imperija.

Ker britska ekonomija naglo drvi navzdol, bi bil čudež, ako bi Velika Britanija poravnavala svoje obveznosti v Ameriki, od katere je dobila posojilo v vsoti $3,750,000,000. Znamenja so, da bo ponovno apelirala na Ameriko za finančno pomoč. Del posojila je že potrošila.

Delavska vlada je nedavno objavila poročilo in statistiko o uposlenosti. Število uposlencev je bilo v novembru preteklega leta 24,324,000, ali 570,000 več kot pred izbruhom druge svetovne vojne. Analiza poročila kaže, da so med uposlene uključeni člani oboroženih sil in oni, ki služijo v pomožnih vojaških organizacijah, policaji in gasilci. Ena oseba izmed petih ne producira ničesar za porabo doma in ne za zunanja tržišča, od katerih je odvisno ekonomsko življenje Anglije.

Stroški vzdrževanje armade, mornarice in letalske sile so ogromni. Velika Britanija ima vojaške čete v Indiji, Egiptu, Burmi, Palestini in drugih deželah. Vprašanje je, koliko časa bodo vojaške sile krotile in ustrahovale prebivalce v kolonijah britskega imperija, ki so se naveličali britske nadvlade in zahtevajo neodvisnost.

Britske tovarne bodo obnovile obrat

London, 20. feb. — Premier Attlee je rekel v parlamentu, da bo nekaj tovarn, ki so morale zapreti vrata zaradi pomanjkanja premoga, obnovilo obrat v pondeljek. Zatemnevanje Londona in drugih mest, ki je bilo odrejeno, da se zmanjša poraba električne sile, se nadaljuje. Attlee je informiral parlament, da so se zaloge premoga povečale, ni pa razkril, kdaj bodo vse tovarne obnovile obrat.

Koalicija proti diktatorju Francu?

Pariz, 20. feb. — Nepotrjena poročila trdijo, da je v teku gibanje za združitev španskih republikancev in monarhistov, ki bodo skušali strmoglaviti režim diktatorja Franca. Eden izmed vodilnih svetovalcev Dona Juana, pretendenta za španski prestol, je razkril, da so v teku pogajanja med pristaši Juana in člani španske ubežne vlade v Mehiki glede skupne akcije proti Francu.

Ruska kritika ameriške politike

Glasilo vlade obsodilo dogovor s Kanado

Moskva, 20. feb.—Različne faze ameriške zunanje politike so predmet ostrih kritik v ruskih listih. Označili so jih za demonstracijo potencialne agresivnosti.

Izvestja, glasilo sovjetske vlade, so objavila članek z obsodbo nedavno sklenjenega dogovora med Ameriko in Kanado. Državi sta se z dogovorom obvezali, da bosta pomagali druga drugi v obrambi ameriškega kontinenta. Članek je bil objavljen pod naslovom "Železna pest v žametni rokavici."

"Dejanski napori vojaških krogov v Ameriki, da Kanada postane ameriška baza na severu za imperialistično ekspanzijo, so dobili konkretno obliko," se glasi članek. "Sumljiva zaposlenost na obrežju Arktika in v polarnem ledu ter snegu je zdaj oblekla legalni plašč, katerega naziva skupno obrambo Severne Amerike proti nevarnosti, ki se baje skriva na drugi strani severnega tečaja.

Kanadski premier King je sicer naglasil, da kanadski program na severu je v bistvu civilnega značaja. Umestno je vprašanje, kaj delajo ameriške oborožene sile na severu? Ali so ameriška bojna letala v arktičnih pokrajinah manifestacija civilnega programa?

Reakcijonarni ameriški tisk, ki je širil poročila o ruski špionaži v Kanadi, se je lotil druge naloge. Ta je pripravljanje za agresijo."

Pogajanja med Italijo in Argentino

Rim, 20. feb. — Člani argentinske misije se pogajajo z italijansko vlado glede priseljevanja italijanskih delavcev v Argentino. Načelnik misije je Adolf Scilingon. On je konferiral tri ure z italijanskim premirjem De Gasperijem. Argentina bi lahko sprejela pet tisoč italijanskih delavcev mesečno. Scilingon je razkril, da je misija dobila aplikacije od 100,000 delavcev, ki so pripravljeni odpotovati v Argentino in postati njeni državljani.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.50 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $8.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cook County $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

"Mi" nismo imperialistični!

"Naša" vlada je zadnje dni zaščitnemu svetu Združenih narodov formalno predložila svoj načrt in svojo zahtevo, po kateri naj dobi "strateško poverjeništvo" nad vsemi japonskimi mandatnimi otoki na Pacifiku. To so bivši nemški otoki, katere so po prvi svetovni vojni dobili v svojo "zaščito" japonski imperialisti in militaristi in na njih napravili svojo "zunanjo obrambno" verigo. Dele se v tri skupine in so znani kot Marianski, Karolinski in Maršalski otoki. Teh otokov in otočkov je za celo rešeto, po številu čez 600 in so raztreseni nad Ekvatorjem severno od Avstralije okrog 2500 milj na dolžino in čez tisoč milj na širino.

Gospodarsko ti otoki niso kakšnega večjega pomena in skupno imajo le okrog 80,000 prebivalcev-domačinov, večinoma maloneškega izvora. Dokler se ti domačini niso seznanili z blagoslovi "bele civilizacije", so najbrže kar dobro živeli, dasi po naših "morah" ali sodbi povsem primitivno. Nihče se ni ubijal z garanjem pri težkem delu, kajti zanje je skrbela tropična ali napol tropična narava, ki jim je vedno dajala dovolj kokosovih orehov in drugih sadežev, morje pa dovolj rib. Zabavali so se po svojih šegah in običajih in se v svojih primitivnih, toda močnih čolnih vozili na vasovanje od otoka do otoka, včasih tudi po več sto milj daleč. Kot vsem primitivnim ljudstvom, tudi njim ni manjkalo in jim še danes ne manjka vraž. Toda po svoje so bili srečni in njih brezskrbno življenje bi jim lahko marsikdo izmed nas zavidal.

S prihodom belega človeka s črno dušo in profitarsko civilizacijo se je tudi njih življenje začelo spreminjati—na slabše z njih stališča. Dobili so nove, imperialistične bosse, ki so jim začeli streči po njih neomejeni svobodi in jih sem pa tam tudi potisnili v mezdno suženjstvo—na kokosovih plantažah, katere so si prisvojili dobri krščanski možje, ki so le na jeziku poznali sedmo božjo zapoved—ne kradi—v srcu in po krščansko-kapitalistični vzgoji pa so bili roparji. Za domačine je prihod "bele civilizacije" pomenil nekaj takega kot za Adama in Evo izgon iz raja. Niso bili več svoji gospodarji in kokosove orehe so jim začeli deliti drugi, tuji gospodarji; najprej Nemci, potem Japonci, zdaj pa se jim "mi" postavimo za gospodarja. Kdor misli, da bodo s to spremembo prišli z dežja na sonce, ta ne pozna ameriškega vojaškega kolonijalizma, ki se je vsaj na Samovi in Gvamu pokazal za najslabše vrste imperializem.

*

Včeraj smo na tem mestu opomnili naše čitatelje na pogoste izjave in zagotovila visokih vladnih krogov iz zadnjih let, da Amerika ne išče nobenega vojnega plena, nobenih reparacij in niti pedi zemlje. Toda to, kar "naša" vlada zahteva na Pacifiku, postavlja vse tiste slovesne izjave na krpo—laži. Tako "poverjeništvo", kakršnega zahteva Amerika nad temi "mandatnimi" otoki, namreč ni daleč od enostavne aneksije—po mnenju nekaterih je ameriški načrt sploh le krinka za aneksijo.

Amerika namreč zahteva "strateško poverjeništvo" nad vsemi navedenimi otoki, kar pomeni, da hoče postati absoluten gospodar nad njimi. Čarter ali ustava Združenih narodov namreč določa dve vrsti poverjeništva nad bivšimi mandatnimi otoki ali zemljo: Na prvem mestu določa poverjeništvo s civilno in pod civilno oblastjo z nalogo, da prizadeta "zaostala" ljudstva dviga kulturno in gospodarsko in jih usposablja za samovlado. Na drugem mestu pa predvideva tudi "strateško poverjeništvo", ki se razlikuje kot noč in dan od prvega in služi predvsem militarizmu—vojaškim bazam in podobno.

Država, ki dobi civilno poverjeništvo nad kakšno kolonijo ali posestvom, je odgovorna zbornici Združenih narodov in poverjeniškemu svetu, ki sme vsak čas uvesti preiskavo razmer na prizadeti posestvini Z. N. Na drugi strani se v "strateško poverjeniško" oblast ne sme nihče vtikati. Čarter Z. N. sicer govori, da te vrste "poverjeništvo" spada v delokrog zaščitnega sveta, toda le v omejenem obsegu. Ameriški načrt za "strateško poverjeništvo" nad pacifiškimi otoki pa to omejeno oblast še bolj izničuje, kajti vsebuje točko, po kateri si Amerika pridržuje pravico, da bo sama presojala, o čem bo hotela poročati zaščitnemu svetu in o čem ne.

Z drugo besedo: Pod krinko "strateškega poverjeništva" hoče postati absoluten gospodar ne samo nad temi otoki, marveč tudi nad **vsem** Pacifikom. To je sicer odprta zahteva ameriških imperialistov. Tisto točko o "strateškem poverjeništvu" so sami izdelali v San Franciscu in jo zanesli v pravila Z. N. Tista igra takrat ni bila prozorna, danes pa izgleda, da je le krinka za bistveno aneksijo tuje posestvine. To je razvidno tudi iz stališča, ki sta ga zavzela državni department in generalni štab; in stališče obeh je, ako Amerika ne dobi takega "strateškega poverjeništva", kakršnega si je sama predpisala, bo vseeno ostala gospodar nad temi—in še nad marsikakšnimi drugimi!—otoki križem Pacifika. To v bistvu pomeni, da bi ves Pacifik postal ameriška "luža". Ker je Amerika največja sila na svetu, tudi ni dvoma, da bo dobila, kar hoče.

*

Vse to seveda ni imperializem. Imperializem bi bil, ako bi Rusija ali katera druga sila kazala take ambicije. Prisvojitev vsega Pacifika severno od Ravnika in še pod Ravnikom tja do azijske obale, bodisi pod krinko "strateškega poverjeništva" ali pa tudi brez njega, je nič drugega kot "zavarovanje" Amerike pred nevarnim zunanjim sovražnikom. V ta namen je seveda treba po vsem Pacifiku zgraditi vojaške baze. Kolike vrednosti so take baze v dobi atomske bombe in superraketnih bombnikov, ki bodo v nekaj urah lahko preleteli kontinente, je seveda drugo vprašanje, s katerim pa si visoki diplomatje in strategi očividno ne belijo glave.

Oboroževanje Pacifika pod krinko "strateškega poverjeništva"—ali pa tudi brez njega—ne bo prineslo nič drugega kot le še več trenja in sumničenja in nezaupanja med narodi. Amerika bi storila veliko bolje sebi in vsem drugim narodom, ako se odpove tej povsem zgrešeni in tragični imperialistično-militaristični misiji. Dežela se bo veliko bolj varno počutila, ako s Pacifika in sploh povsod izginejo vse vojaške baze. Priča nam je ameriško-kanadska meja, ki od Atlantika do Pacifika ne pozna nobene festunge na nobeni strani in tudi ne vojaških straž. In v obeh državah se počutimo popolnoma varni in se niti najmanj ne tresemo pred sosedom. Toda obdajte to mejo z utrdbami in bajoneti in tresli bi se na obeh straneh.

Glas Primorske

Midway, Pa.—Po dolgem času se oglašam v Prosveti, ki je zelo zanimiv časopis. Posebno rada čitam članke Milana Medveška, ker so zanimivi in poučljivi. On bi moral bolj pogostoma pisati, ker večina čitateljev rada čita njegovo kolono.

Ne morem razumeti, zakaj je toliko grmenja proti novi Jugoslaviji, posebno pa se jezijo, ker je jugoslovansko ljudstvo ločilo cerkev od države in danes ni več obvezno poučevanje verouka v šolah. Spominjam se na čase, ko sem bila še v rojstni domovini Primorski, ki je bila tedaj pod italijansko fašistično vlado. Tam sem bila do leta 1935 in tako mi je še marsikaj v svežem spominu, tako tudi glede vere in šole. Tudi tedaj ni smel duhovnik poučevati verouka v šoli. Zakaj ne? Zato, ker je mislila tista katoliška vlada, da bo na ta način prej zatrla slovenski jezik v naši mladini, a se je zelo zmotila!

Tako je v splošnem glede vere. Ali mislite, da je bila vera svobodna na Primorskem? Kaj še! Kadar smo imeli procesije, sta nas spremljala dva karabinerja in dva fašista. Mi smo molili, oni pa so za nami glasno govorili in se nam posmehovali, kar se ni nič prilegalo pobožnosti.

Zdaj pa bom vprašala, kje ste bili tedaj, medtem ko danes kričite in se jezite na Jugoslavijo? Zakaj niste tedaj vpili čez Italijo? Ne iz vas ne iz vašega papeža ni bilo nobenega glasu. Seveda, tisto je bilo delo katoliške in verne Italije.

Kar koli danes stori Jugoslavija, ni prav in v njo se zaletuje vsa reakcija, od kaplančka do papeža!! Da, kar pa je naredila Italija, ste pa odobravali, enako papež, ki je najprvo Italijan. Vprašala sem sestro, če je njen mož še vedno za organista in če se še vedno nahaja košanski župnik v Košani. Odgovorila mi je, da sta oba še vedno na svojih mestih, pobegnil pa je župnik iz St. Petra na Krasu. On je menda edini župnik na Primorskem, ki je pobegnil. Sestra mi je tudi omenila v pismu, da je bil tam tudi neki duhovnik-profesor iz Maribora, kateri je zbežal na Primorsko pred Nemci in ustaši. Sedaj večkrat obišče Primorsko in pravi, da mu zato ugaja, ker med Primorci ni bilo toliko izdajalcev kot po drugih krajih Jugoslavije.

Sestra mi niti z besedico ne omenja o kakem zatiranju vere, piše pa, da vsi obnavljajo domovino in da se razmere z vsakim dnevom izboljšujejo. Seveda, srčnih ran pa ne morejo zaceliti. Njena dva sinova pohajata v gimnazijo v Postojno, kar znači, da ima danes tamkajšnja mladina vso priliko do izobrazbe. Sestra gotovo ne bi zmogla plačevati za šolanje, torej ne plačuje šolnine. Nekdaj so pošiljali v visoke šole svoje otroke samo premožni ljudje, danes pa vse kaže, da imajo priliko izpopolniti se v izobrazbi tudi sinovi revnih družin.

Torej ni tako kot piše clevelandski dopisnik o jugoslovanski mladini, češ, naj se ji da prilika pohajati v šole, ne pa kopati kanale. Ker pa se on pritožuje, da so vsa pisma iz Jugoslavije enaka, zato na tem mestu priobčujem pismo, ki mi ga je pisala iz Trsta moja sošolka Amalija Štok, rojena Sušel, doma iz Gornjih Košan. Mogoče bo Barbiča to pismo bolj zanimalo kot pisma iz Jugoslavije. V Trstu sejejo Amerikanci našo demokracijo, Angleži pa njihov socializem, toda vse kaže, da ni v Trstu ne prvega ne drugega, temveč več fašizma kot demokracije, kar meče slabo luč na našo demokracijo, na katero smo tako ponosni. Pismo se med drugim glasi:

"Odkar Trst obstoji, ni bilo v njem toliko novega kot sedaj, ko so tu Angleži — drugega ni kot prepir in sovraštvo med raznimi narodnostmi, poleg tega pa brezposelnost, glad in bolezen. Vse to so nam prinesli zavezniki ob koncu vojne. V Trstu še ni bilo nikoli toliko ljudi brez dela. Dela ni ne strehe. Vse drugače pa je v Jugoslaviji. Če greš tja, vidiš vsepovsod obnavljanje industrije, hiš in drugih stvari. Tam ljudstvo dela in gradi v bratstvu in slogi, dočim tukaj vlada samo prepir in sovraštvo. Povem Ti, da je usoda Trstu zelo kruta. Če ne bo rešitve, ne bo mogoče živeti tu. Tukaj je bila in je še danes zalega fašizma, katerega podpirajo zavezniki. V Trstu se bodo zboljšale razmere šele tedaj, ko bo upoštevan delavec.

Pomisli, ali ni to sramota? V Trstu živim, sem vojna vdova, toda brez dela. Moj mož se je boril proti Nemcem in žrtvoval svoje življenje na bojišču za osvobojenje domače zemlje izpod tujega jarma. Sedaj mi, nočejo dati ne pokojnine ne dela. Kadar iščem delo in povem, da je moj mož padel kot partizan, se mi smejejo v obraz in odgovorijo, da to njih nič ne briga. V Trstu bom ostala še to zimo, če pa se ne bodo razmere zboljšale, bom pa šla na pomlad v Jugoslavijo, kjer bom laže živela kot pa tu. Drugič Ti bom kaj več pisala. Sprejmi najlepše pozdrave — Tvoja prijateljica Amalija Štok."

Dopis se je že preveč zavlekel, zato bom končala. Želim uredništvu mnogo uspeha v l. 1947, čitateljem pa dosti razvedrila s Prosveto. "Večnemu popotniku" pa gre vsa čast, ker je tako pridno nabiral nove naročnike. Mislila sem, da bo morda pridobil tudi "gospuda" Omana in kaplana Gabrovška. Morda bo imel to srečo prihodnjič. "Ma strela", da ne boš hud, Tone, ker sem se malo pošalila. Ponosna sem na naše pridne in napredne Primorce.

Mary Urbancic.

Na sliki je sodnik Frank A. Picard, ki je podal odlok proti zmani tožbi o plači od portala do portala v zadevi družbe Mt. Clemens Pottery v Michiganu. Ta odlok pa ne velja za ostale slične tožbe.

To in ono

West Middlesex, Pa.—Zadnjič se je vrinila majhna pomota v mojem dopisu. Glasiti bi se moralo, da je Frank Praznik obiskal svojega svaka in ne zeta, kajti Ločniškarjeva in Praznikova soproga sta sestri.

Antonu Zugu iz Warrena, O., je umrla žena 26. avgusta 1946. Gotovo žaluje za svojo dobro soprogo, morda še preveč, tako da se radi tega sedaj nahaja v zdravilišču v Arizoni, od kjer mi je poslal kartico. Na kartici je naslikan vol, ki ima 8 čevljev dolge roge, drugače pa je zelo mršav in suh. Zgleda, da živini ne ugaja pašnik, ker se vsled velike vročine prehitro posuši, zato pa ji rogovje hitreje raste. Vsem, ki so šli tja iskat zdravja, želim, da se povrnejo domov zdravi in sveži, toda ne preveč rogati.

Dne 24. januarja sva bila z ženo povabljena na praznovanje, katerega je obhajala Anna Jerc za svoj 65. rojstni dan. Njen sin je prišel po naju z avtom in zapeljal tudi domov. Ko sem vstopil v sobo, jih je bilo že nekaj skupaj zbranih, po večini ženske, med njimi štiri vdove. Jack je izračunal, da znaša njihova skupna starost 275 let. To ni posebno veliko. Ako pa jih pogledaš in se podaš v pogovor z njimi, sodiš, da so mlajše.

Med vdove smo se vrinili tudi moški in skupno zajemali dobrote. Seve, brez ječmenovca tudi ni bilo, ne brez "špage", ki pa je bila zakrita, da je ni vsakdo videl. Ženske so pričele igrati "bingo", z Jackom pa sva se razgovarjala o tem in onnem. Jack mi je med drugim dejal, da smo mi toliko na boljšem, da lahko gremo svobodno pogledat v našo rojstno domvino, medtem ko nasprotniki nove Jugoslavije ne morejo, posebno ne tisti iz Clevelanda. In tako je čas hitel, ob polnoči pa se odpravimo proti domu, pred odhodom pa sva z ženo še želela mnogo let življenja mladi Anni Jerc, ki je praznovala 65-letnico rojstva.

Joe Radelj iz Milwaukeeja mi je poslal božično voščilo in sliko iz časopisa, ki kaže, kako se tepeta dva srnjaka. Mlajši je starejšega do smrti pobil. Res čudno, kakor človek, tako se tudi žival sovraži radi ljubosumnosti. Jože pravi, ker nisem šel letos na srnjake, naj se s sliko kratkočasim. Je res tako, Jože. Kratkočasim se tudi z raznimi pismi, ki jih prejemam od nepoznancev. Kratkočasim se v zimskem času tudi z raznim časopisjem.

Zadnjič sem vprašal nekega Hrvata, čemu Hrvatje na sveti večer tako močno dišijo po česnu. Povedal mi je, da se na sveti večer napijejo vina in najedo česna zato, da odganjajo čarovnice. Morda je kaj resnice na tem. Zdravniki pa so pronašli, da se iz česna napravi dobra zdravila. Torej je v česnu dvojna moč, obenem pa je tudi dober v klobasah.

Anton Valentinčič.

V združenju je moč

Rockwood, Pa.—Ali ne bi bilo koristno za članstvo strokovnih organizacij v Ameriki, če bi se združilo v eno močno unijo?

Po mojem mnenju bi bilo to zelo dobro in koristno za članstvo in splošno ljudstvo v Ameriki. Imeli bi večjo moč in vpliv na kongres in zaeno tudi na delodajalce. Najbrže ne bi imeli tudi toliko stavk in se ne bi tako zavlekle kot sedaj. Dandanes mora biti delavstvo kar več mesecev na stavki, da si pribori kaj boljšega. To bi bilo v dobrobit vsega ljudstva, kajti v stavki so prizadeti vsi, seveda, najbolj pa stavkarji.

Vprašanje pa je, kdo bi vodil tako združeno delavsko organizacijo? Morali bi imeti pravične voditelje, kateri bi v resnici delali za dobrobit članstva in delavstva v splošnem, ne pa samo za svoje stolčke in dobre plače.

Recimo, da bi prišel na krmilo Lewis ali Green ali njima podoben voditelj. V takem slučaju ne bi imeli dosti koristi od združenja, kajti oni bi gledali v prvi vrsti za svoje stolčke, kar pa pomeni diktaturo, dasiravno so vsi ti delavski voditelji proti diktaturi, (namreč proti ruski diktaturi), v svojih unijah pa so sami največji diktatorji.

Ako ne bi dobili z združenjem bolj liberalnega vodstva, potem je bolje, da ostane tako kot je, kajti sedaj se unije vsaj ženejo, katera bo pridobila več članov; tako bomo še zmerom napredovali vsaj v članstvu.

Unije imajo prav sedaj kampanjo na jugu in sodeč po poročilih, prilično dobro napreduje.

Torej če bi prišlo do združenja, bi morali reakcionarne in koristolovske voditelje nadomestiti s poštenimi in liberalnimi. Drugič, potrebno bi bilo izdajati vsaj en delavski dnevnik v vseh velikih mestih. Tretjič, nabaviti bi morali radio-postaje v vseh industrijskih državah ter pobijati lažnivo propagando, katero nam servirajo po radiu in v časopisih dan za dnem.

Lahko bi navedel še več stvari, ki bi bile potrebne delavstvu. Star pregovor pravi, da je V ZDRUŽENJU MOČ. To naj bi bilo geslo delavstva. Ako je dobro za velike korporacije, da se združujejo, potem je združenje koristno tudi za delavstvo. Dokler pa imamo ta sistem, bi morali delovati v okviru izboljšanja za delavske mase in delati kolikor mogoče složno s kapitalom.

Združeno delavstvo bi moralo naglašati, da je potrebno podržaviti vse industrije, kakor je omenil urednik Prosvete za časa premogarske stavke. Ako bi tedaj prišel John Lewis s takim predlogom na dan, bi on imel "the upper hand in the bargaining power." Ker pa je Lewis nazadnjak prve vrste, tega ni videl ne znal izrabiti in tako je zlezel v vročo kašo, v kateri se še sedaj nahaja.

Še nekaj: unije bi morale preustrojiti njihovo birokratsko in diktatorsko vodstvo v celoti.

Prav tako potrebujejo reformiranja železničarske unije, katerih je menda 23 ali več. Ali ne bi bilo pravilneje, da bi se vse združile v eni veliki uniji. Železničarske unije so sicer v dobrih rokah in njihovo vodstvo je priznano kot najbolj demokratično, vendar pa bi bilo bolje za delavce kot za železničarske magnate, ako bi bila samo ena unija.

Delajte za združenje unij ob vsaki priliki, udejstvujte se v unijah in delujte za boljše vodstvo v vseh unijah.

Frank Dormish.

Zločinci ne zaslužijo simpatij

Bellingham, Wash. — V Prosveti z dne 30. januarja na tretji strani, tretja kolona, pod naslovom "Plebiscit krvi — ne plebiscit goljufije", mi je sledeči stavek nerazumljiv: "Reakcionarni avstrijski krogi nam hočejo osporavati, da smo se borili z orožjem v roki proti Hitlerjevskim tolpam. Toda to so gnusne laži." Seve, tukaj je pomota v izražanju in uredništvo bi moralo predelati, da bi se čitalo bolj jasno. ("Osporavati" pomeni oporekati. George, če še enkrat prečitaš stavek, boš videl da je jasen. — Ured.)

Zdaj pa nekaj besed onim, ki sočustvujejo z ubeglimi rojaki, kateri bi se radi povrnili iz tujine, a se ne upajo . . . Razume se, da noben zločinec, ki bi se rad povrnil domov, ne bo razodeval svojih zločinov v pismih, ki jih piše temu ali onemu v Ameriko. Vse, kar hoče, je, da ne bo kaznovan.

Tak zločin se je dogodil v šumi v Gorjancih. Gorjanci so gorovje, ki deli Belo krajino od "črnokranjcev", kot jih imenujejo Belokranjci. Ampak ta razlika se ne tiče polti, marveč le obleke in nekaterih drugih šeg in navad.

V Gorjancih so divjali hudi boji leta 1944. Med boritelji za svobodo je bil tudi Stanko Gornik, starejši sin mojega pokojnega brata Toneta. Nekega dne pa je prejela njegova mati strašno vest — Stanketa ni več. Pismo iz starega kraja pravi, da žena zelo žaluje za njim, ker ji je bil edina opora na stara leta. Mladenič pa ni bil ubit v boju, temveč iz zasede, ko je šel po vodo. Ubil ga je neki domači izdajalec. Torej, ali tak zločinec zasluži kake simpatije? . . .

George Gornik.

Kronične bolezni

Cleveland, O. — Ni lepše in zdravejše lastnosti v človeškem življenju kot je zmernost. Kaj pa je človek čudna zmes, zato dostikrat ne pozna zmernosti. Tako najdemo največje reveže med kroničnimi pijanci, prav tako verske fanatike, domišljavce in nezmotljivce.

Ako ste že kdaj opazovali pijanca, ste gotovo opazili tole: kakor hitro zvrne kozarček onemu pojne pijače, že zahrepeni po drugem, prav tako kot suha roža po dežju. Potem ga im strast v objemu in ne vidi pre seboj drugega kot pijačo, razum mu odpove in pozabi na vse, l na pijačo ne. Morda pije ve teden, nekateri celo dva ali tr medtem pa ne zaužije skoraj no bene hrane. Pije toliko časa, d končno zboli in se trese kot tre petlika. Potem morda več me secev ne zaužije nobene pijače dokler ga ponovno ne pograb slabost—slast po alkoholu. T se ponavlja naprej in naprej Slovenski pregovor dobro zade ne pijančevo naturo z besedami "Pijanec se spreobrne, ko se jamo zvrne."

Pijancu so podobni verski fa natiki. Utehe iščejo v cerkvi i ko vidijo pred seboj razne les ne izrezke, mislijo, da so božj podobe, ki slikajo posmrtno živ ljenje nekje v onstranstvu. Go vorijo in pišejo lepe bajke in vs skupaj posladkajo z Bogom Človek moli in trati čas, kajt nebesa so na tem svetu.

Tako je tudi z ljudmi, ki jim je v kri zašla laž. Danes je la gati moderno, fašizem in nac zem pa sta imela laž za višel vsega. Laži toliko časa, da bo sam sebi verjel, pa bo gotov nekaj zaleglo. Tega patenta s je zadnje čase oprijela vsa sve tovna reakcija in za to bo goto vo dobila svetinjo sv. Jurija.

V taboru Ameriške Domovin pa puhti na debelo domišlji in nezmotljivost. Seveda, tam je d r u ž b a čestitih gospodov katerih poklic je "farbanje" in če ne lažejo, niso zdravi. Zdra vila za to kronično bolezen ni V krogu A. D. se nahajajo "člo večki", katerim nikakor ne gre v glavo, ker se je jugoslovan ska vlada drznila ločiti cerkev od države in ukinila obvezn pouk verouka v šolah, poleg te ga pa nadomestila razpela s sli kami državnikov in katekizem z dobrimi knjigami. Da se upa jo kaj takega! Kdo jim je dal pravico?

Da, ti gospodje ne morejo preboleti, ker je jugoslovansko ljudstvo ločilo cerkev od države, kajti domišljajo si, da imajo le oni pravico vsiljevati ljudem svojo robo, pa če tudi proti volji ljudstva. To je predrznost prve vrste.

Kadar čitamo v A. D. drobne vesti iz Slovenije, ki prihajajo preko Trsta, lahko rečemo, da so ti "kampeljci" kronični lažnivci. Dan za dnevom servirajo samo drobne laži in čitatelj bi moral biti tele, če bi jim verjel.

Na svetu so ljudje, ki se nikdar ne iznajdejo. Eden teh je clevelandski Jaka, oče krščanske družine, kateri bi moral biti v ponos. On ima odgovornost do svoje družine, dočim je nimajo njegovi kolegi duhovniki, kateri imajo ukaz od papeža in blagoslov od Boga, da lahko počenjajo, kar hočejo. Jaka se v njihovi družbi spleta lavorjev venec, na katerem bo napis "lažnivi kljukec".

Angleška vlada se na vse načine otepa ruskega komunizma in se poslužuje vsakovrstnih spletk, da nagaja Rusiji na vseh koncih in krajih. Rada pa bi posnemala Rusijo v metodah pro

Razgledi po stari domovini

Od našega dopisnika iz Ljubljane

LJUDSKO GOSPODARSTVO

Uvedba enotnih cen —velika pridobitev novega ljudskega gospodarstva

Naš gospodarski red je v interesu delovnega človeka, zato se bistveno razlikuje od anarhičnega kapitalističnega reda, ki služi privatniku, da z izkoriščanjem človeka koristi samo sebi in služi samo osebnemu interesu. Da ne nastopa anarhija na tržišču, kakor je to premir v kapitalističnemu gospodarstvu, ureja naše gospodarstvo načrtno tudi—**trg in tržne cene.**

Kot prvi ukrep v našem petletnem gospodarskem načrtu moramo označiti uvedbe **enotnih cen za vse važnejše proizvode.**

Politika enotnih cen na tržišču omogoča povsod v državi enake življenjske pogoje. Ker pozna naše ljudsko gospodarstvo tudi načelo, da gre **za enako delo enako plačilo,** je terjala smotrna gospodarska politika, da je postalo to načelo stvarno, to se pravi **stvarno izenačenje je mogoče le takrat, ko bo z izenačenjem življenjskih stroškov doseženo tudi izenačenje mezde ali plače.**

Zvezna vlada v Beogradu je odredila skupine proizvodov, za katere bodo določene enotne cene za vse področje države. Vlade ljudskih republik pa bodo po smernicah zvezne vlade odredile skupine onih proizvodov, za katere bodo veljale enotne cene za območje dotične ljudske republike.

Enotne cene, ki so veljavne za področje države, zajemajo proizvode kmetijske in živilske industrije, tobačne izdelke, les in lesne izdelke, rude in izkope, tikstilije, usnje in gumo, proizvode kemične industrije, proizvode črne metalurgije, gradbeni materijal, pisarniške in šolske potrebščine, zdravila in farmacevtske preparate, živinozdravniške serume in podobno. V enotne cene spadajo tudi usluge in sicer transportne tarife ter električna energija.

Cene ostalim proizvodom pa bodo določile posamezne ljudske republike za svoje območje.

Kapitalistični "strokovnjaki" bodo seveda ugovarjali temu ljudskemu načelu določanja cen, ker se bodo sklicevali na dobičkanosnost posameznih podjetij, in podobno. **Ljudsko gospodarstvo hoče predvsem zagotoviti enotnost cen radi enakih življenjskih pogojev za delavca in nameščenca v državi; ker pa so proizvajalna sredstva v rokah ljudstva, nas prav nič ne moti, če bo neko podjetje radi politike enotnih cen izkazalo manjši dobiček, ali izgubo saj se bo račun eventualne izgube obračunal v celotnem gospodarskem aparatu države oziroma ljudstva, če je potreba, mora ljudsko gospodarstvo zaščititi predvsem ustvarjalca dobrin.** To pa je delavec, kmet in intelektualec.

•

Poslednjih 20 km železnic smo obnovili

Koncem januarja je bilo obnovljenih poslednjih 20 km železnic v LR Sloveniji. To je bila proga od Otovca do Metlike v Beli Krajini. Viadukt pred Črnomljem je bil obnovljen. Ta otovški vijadukt je padel jeseni leta 1943 kot strateški ukrep ob zlomu Italije. Med Otovcem in Krupo je položena železnica na novo. Bela Krajina je zopet zvezana s Slovenijo po belokranjski žel. progi.

•

IZ DELAVSKEGA, STROKOVNEGA GIBANJA

Velik zbor slovenskih udarnikov v Ljubljani

Velika zasluga za dvig delovnega poleta in za velike gospodarske uspehe pri izgradnji in obnovi naše dežele gre predvsem našim udarnikom, iznajditeljem in izumiteljem,—našim herojem Dela. To so tisti tihi junaki dela, ki s svetlim zgledom neumornega delovanja dajejo prelepe primere ostalim delavcem, da se razvija v novem duhu delovna disciplina, nov odnos do dela in do sodelavca, nova delovna zavest, s čemer so toliko pripomogli v tekmovanju in pri ustvarjanju boljših pogojev v našem gospodarstvu in v našem novem življenju.

Tako se je v marsikaterem podjetju visoko dvignila produkcija in so se v mnogih podjetjih znižali tudi proizvodni stroški, ker so naši udarniki izkoriščali v racionalnem smislu surovine, mazila, goriva itd. itd. ter istočasno pripomogli tudi pri izboljšanju kvalitete proizvodov.

Ta proces v naši industriji je imel velike posledice: **cene industrijskim proizvodom so se znatno znižale; s tem pa so tudi vplivali na pocenitev kmetijskih pridelkov,** kar je imelo za splošno posledico izboljšanje življenjskih pogojev.

Naše delavske strokovne organizacije so dolžne po svojih pravilih, da pravilno ocenjujejo napore naših delavcev pri obnovi in pri proizvodnji. Ni pa namen ljudskega gospodarstva, da samo delamo, in da ne prejemamo nagrad. Nasprotno, ljudska oblast skrbi zato, da tisti, ki več dela, tudi prejme večje plačilo.

Sindikalni odbor Slovenije je organiziral zadnjo nedeljo v januarju velik zbor udarnikov Slovenije v Ljubljani, kjer se je zbralo nad 600 delavcev in delavk, ki so bili vsi **gostje ljudske vlade Slovenije.** Ta zbor udarnikov je bil **javno priznanje junakom Dela** vse slovenske ustvarjalne javnosti.

Zbor je bil istočasno slavnostni začetek pri naporih za izvedbo gospodarskega petletnega načrta, ki pomenja za našega delovnega človeka ne samo nove gospodarske zmage pri ustvarjanju ekonomske neodvisnosti ljudske države, nego tudi novo izboljšanje življenjskih pogojev delovnega človeka in s tem dvig življenjskega standarda.

Udarniki nastopajo v prvih vrstah delavskega razreda in so istočasno postali pijonirji nove družbe in novih metod dela.

Vrle udarnike so pozdravili najvidnejši predstavniki naše politične, gospodarske in kulturne javnosti, med njimi predsednik vlade Miha Marinko, predsednik ljudske skupščine dr. Ferdo Kozak, minister za notranje zadeve Boris Kraigher, minister za zdravstvo dr. Marjan Ahčin, minister za delo Tomo Brejc in drugi.

Ob tej priliki je udarnikom govoril predsednik vlade Marinko, ki je med drugim apeliral na delavski razred, da se še v večji meri zanima za celotno družbeno upravljanje na vseh področjih, da pomaga pri upravljanju, da soodloča pri delu ljudskih odborov in da da vsem delavcem pobudo za nadaljnje ustvarjanje pri graditvi naše domovine.

"Z udeležbo tistih, ki največ dajejo v naših skupnih naporih, v vseh ljudskih organizacijah, v državni kontroli, bo mogoče, da bomo razvijali naše sposobnosti in odpravljali naše napake ter slabosti. To navdušenje in nova zavest delavskih in kmetskih množic bosta šla naprej v še hitrejšem tempu, in tako bomo mogli premagovati ovire ter si zagotoviti nemoten polet, ki bo v kratkih letih dal še lepše rezultate!"

Pred našim vsedržavnim gospodarskim načrtom stoji Slovenija s še posebnimi nalogami. Naša ožja domovina je relativno najbolj industrijsko razvita. Načrt v Sloveniji se bo razlikoval od načrtov v drugih jugoslovanskih republikah in v prvih dveh letih, to je v letu 1947 in 1948, bomo morali opraviti osnovno delo od celotnega 5-letnega načrta. Doseči bomo morali v prvih dveh letih **maximum industrijalizacije.**

To je potrebno radi tega, da bo mogla dati republika Slovenija dovolj podlage v naslednjih 3 letih tudi ostalim ustvarjalnim industrijam v vseh republikah Jugoslavije.

Delavski razred in njegove strokovne organizacije stoje pred velikimi nalogami, ki jih že uspešno izpolnjujejo. Led je prebit in iz masovnega udarniškega gibanja prehajamo v udarniško gibanje, ki bo doseglo uspehe tudi v pogledu kvalitetnega ustvarjanja.

Naš delavec je danes preskrbljen. Ne stoji več pred vprašanjem brezposelnosti. Osnove socijalnega zavarovanja so izvedene do potankosti, zaščiten je proti izkoriščanju. S tem pa so bili podani vsi objektivni pogoji, da je postal sposoben za gospodarsko izgradnjo in za vse napore, ki jih domovina in ljudska, to je njegova oblast, pričakujeta od njega.

Delavec v novi državi je postal upoštevan. Njegovo delo žanje priznanje in čast. In tudi materijalni pogoji so tisti, ki mu nudijo nagrado za dosežene napore in uspehe na vseh poljih proizvajalnosti in dela.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

dukcije in angleški ministrski predsednik je apeliral na delavstvo, naj bi dvignilo produkcijo po ruskem sistemu. Torej v tem primeru pa bi bil ruski sistem dober. Da, v sili hudič muhe žre! Angleška vlada naj bi korakala po poti Rusije in Jugoslavije in delavstvo bi prostovoljno zvišalo produkcijo.

John Filipič.

VPRAŠANJE SLOVENSKE KOROŠKE

Mirko G. Kuhel, tajnik SANS

(Nadaljevanje in konec.)

Že prve mesece po zavladi Hitlerjevih oblastnikov na Koroškem je bilo pregnanih 48 laičnih izobražencev in 69 duhovnikov, ki so kljub preganjanju in stopnjevanemu terorju vztrajali na svojem položaju. Slovenščina se je pred tem še lahko zatekla v cerkev, kjer so zavedni slovenski duhovniki propovedovali v slovenskem jeziku. Toda hitlerjevski nacizem je pregnal slovenščino tudi iz cerkve. Grozotne oblike iztrebljevanja so se načrtno porajale tudi v tem vprašanju. Te krute oblike neusmiljenega nacističnega terorja so pehale koroške Slovence v junaški upor. Slovenski jezik, ki je moral tudi iz cerkve, se je končno zatekel še samo v tesni krog domače hiše. Toda nacizem je razpredel svoje niti in svojo podlo vohunsko mrežo tudi v domačnost slovenske domačije. Tudi sem so segale korenine germanizacijskih nakan.

Napočila je doba svinčeno težkega vzdušja, doba zloglasnega zasužnjevalca Mayer-Kaibitscha, ki je igral vodilno vlogo pri potujčevalnih načrtih, saj je bil vodja urada za utrditev nemštva s sedežem v Celovcu, pozneje pa na Bledu. Hkrati pa je bil tudi generalni tajnik Heimatbunda, ki se je izkotil v torišče vsega raznarodovalnega dela na Koroškem. Mayer-Kaibitsch je odvrgel svojo krinko nečloveškega izrodka v svojem predavanju pred NSDAP-a v Celovcu 10. julija 1942, **v katerem je napovedal dokončno uničenje slovenskega življa na Koroškem.** Terjal je, da je treba tudi v zasebnem občevanju prenehati z uporabo slovenskega občevalnega jezika. Napisi smejo biti samo nemški. Izginiti morajo tudi slovenske knjige verske vsebine, slovenščino je treba izriniti iz javnega in zasebnega življenja. Za Slovence ne more biti na Koroškem nobenega prostora. To stališče je treba, tako je terjal Mayer-Kaibitsch, z vso ostrostjo zastopati tudi pri socialnih ustanovah. "V bodoče bodo lahko prejemali pomoč samo otroci politično zanesljivih, ker nimamo nobenega interesa, da bi s socialnimi pridobitvami naše države (Avstrije) olajševali življenje našemu nasprotniku (Slovencem)."

Te krute besede naj bi pomenile smrtno obsodbo slovenskemu življu na Koroškem. V njih se kaže brezsrčna mržnja proti Slovencem. Toda ravno tedaj, ko je prišlo iz ust tega zloglasnega nacističnega zločinca to sporočilo, so koroški Slovenci že zgrabili za puške, da se rešijo nacističnega, germanskega in fašističnega jarma. Zgodilo se je nekaj, na kar ni mogel Mayer-Kaibitsch niti pomisliti. Čim bolj se je stopnjeval pritisk na koroško slovensko delovno ljudstvo, tem tesneje, trdneje se je spajalo to ljudstvo v enotno, neomajno skupno fronto, ki se je uspešno priključila vsem protifašističnim borcem sveta za zrušenje nacističnega režima, za zlom fašističnega terorja.

Napad Nemčije na Jugoslavijo sprožil najbolj surove zasužnjevalne nagibe

Koroški Nemci so stopnjevali svoj zločinski teror nad koroškimi Slovenci v vzdušju osvajalnih zablod, ki so zajele hitlerjevsko, imperialistično Nemčijo. Tudi Jugoslavija je prišla na vrsto. Pričele so se kupčije za naslonitev stare Jugoslavije na os Rim-Berlin. Toda jugoslovansko delovno ljudstvo se je uprlo tem nakanam in je zavrglo sodelovanje z nemško osvajalno politiko. Dne 6. aprila 1941 so hitlerjevske nacistične tolpe udrle v Jugoslavijo. V tem trenutku je dozorelo tudi klasje šovinističnih pisarn v Celovcu. Napad Nemčije na Jugoslavijo je sprožil najbolj surove nagibe, ki jih pozna svetovna zgodovina . . . Poleg Gradca je bil ravno Celovec tisto črno mesto, ki je dalo sosednji Gorenjski, kjer so paševali nacistični oblastniki in nasilneži, ves kader, ki je bil potreben za nemško upravo in strahovanje Slovencev. Koroška dežela je raztegnila svoje meje tudi na jugoslovansko ozemlje, proti jugovzhodu na Mežiško dolino, na jugu na Gorenjsko. Vstala je "povečana Koroška".

Ob tem razvoju se je razkrila vsa pokvarjenost, brezdušnost in lažnivost koroške nemške gospode. Nismo pozabili, kako so se v predplebiscitni dobi leta 1920 sklicevali razni koroški politiki in nepolitiki na razmejitveno vlogo Karavank, ki dele Gorenjsko in s tem Slovenijo in Jugoslavijo od Koroške. Sklicevali so se tudi na politično, gospodarsko, kulturno in zemljepisno "nedeljivost" Koroške. Sedaj pa, ko je hitlerjevska drhal prihrumela na Gorenjsko, so se čez noč sesule te bedne, blodne teorije in lažne prepostavke koroških zagrizencev. Za čuda so postale sedaj visoke Karavanke, ki so jih desetletja označevali kot prirodno obmejno gorovje, "sposoben most med dvema pokrajinama". Kdo naj torej še kaj verjame tem izrodkom koroškega nemštva, ki čez noč zavračajo nekaj, kar jim je pred desetletji bilo še sveto? Koroški gaulajter dr. Rainer je po vdoru na Gorenjsko zahteval od svojih podrejenih, da je treba Mežiško dolino in Gorenjsko popolnoma vključiti v Koroško, da je treba poskrbeti takoj za popolno izenačenje, za vključitev Gorenjske v vojno gospodarstvo in vključitev slovenskega gorenjskega prebivalstva v nemško skupnost.

Vzporedno so potekale na slovenskem Koroškem strahotne akcije, ki so bile posledica Maier-Kaibitschevega iztrebljevalnega programa, ki je predvideval preselitev 180 slovenskih koroških družin v notranjost nemškega rajha. Toda na obzorju se je pričelo že svitati, zdrav koroški rod je stopil odločno v borbo proti svojemu najhujšemu, najbolj nevarnemu sovražniku. Razodelo se je zdravo bistvo našega slovenskega koroškega rodu.

Oboroženi odpor koroškega ljudstva

Ko so nemški koroški oblastniki izvedli priključitev Gorenjske h Koroški, niso niti slutili, kako silno se bo razrasla odporna volja koroških Slovencev. Organizirajo se obojestranski obiski z uprizarjanjem iger, pevskih nastopov itd. Ta pojav je še bolj razdražil nemške koroške nasilnike. Toda kljub najhujšim nasiljem ni bilo na Koroškem več miru. Že poleti 1941 se je namreč razvilo po slovenskih pokrajinah partizansko gibanje, ki je zajelo tudi Gorenjsko in Koroško. Med gorenjskimi partizani je bilo precej koroških fantov, ki so pobegnili pred nemško mobilizacijo v Jugoslavijo. Kljub neprodušno zaprti meji, ki je pred tem ločila Nemčijo od Jugoslavije, so spomladi 1942 partizanske patrole, v katerih so bili po večini Korošci, često prodrle na koroško stran, da bi tudi tam zanetile ljudski odpor. Iz partizanskih akcij manjšega obsega so se razrasle junaške bitke, ki so ob uspehih partizanskega orožja dvigale zavest koroškega delovnega ljudstva.

Za enoten, načrten razmah partizanskega gibanja na Koroškem je bila odločilne važnosti ustanovitev **Koroške grupe odredov.** V drugi polovici avgusta 1942 je prodrl na Koroško prvi bataljon Savinjskega o d r e d a. Korošci so z navdušenjem pozdravljali ta bataljon kot vojsko kralja Matjaža. Vzporedno pa so uvajali koroški nasilneži zmerom hujši režim ubijanja, mučenja, preseljevanja in pošiljanja v koncentracijska taborišča.

Toda vse te metode niso strle odporne sile koroških Slovencev, ki so v času najbolj krvoločnih represalij jeseni 1944 z resolucijskimi izjavami **izvedli nov plebiscit, plebiscit krvi, Titov plebiscit,** ki so ga zapečatile številne žrtve koroških Slovencev po ječah, koncentracijskih taboriščih in s pregnanstvom.

Presenetljivo je vplivala na Korošce vest o bitki pri Črni. Slovenski koroški, protifašistični borci so se sijajno izkazali. V tem hipu so nemški, fašistični mogotci spoznali, kako se jim majejo tla pod nogami. Živa, zdrava ljudska sila koroških Slovencev je bila, ki je vztrajno, uspešno z orožjem v rokah napadala, majala in izpodkopavala njihove postojanke. Nikjer se niso več čutili varne ti koroški germanski oholeži in krvoločneži. Partizanski diversanti, saboterji in minerji so poskrbeli za to, da niso mogli več mirno zatisniti svojih oči.

Od 1942 do 1945 je bilo 3500 koroških Slovencev v partizanskih odredih. Izvedli so 738 vojaških akcij, pobili 3855 Nemcev, ranili 1936, porušili 40 mostov. Slovenskim partizanom na Koroškem so se priključili sicer sorazmerno maloštevilni nemški protifašistični borci.

S partizanskimi akcijami, zmago programa Osvobodilne fronte na Koroškem, ki je zajela vse slovensko koroško ljudstvo, je Koroška dokazala, da se hoče otresti fašističnega, germanskega jarma, da hoče postati neločljiv del skupne domovine Slovencev ter ostalih narodov Titove Jugoslavije.

Prišel pa je temeljit obračun s Hitlerjevo Nemčijo. Izpolnile so se Stalinove napovedi iz leta 1941. Zmagovite čete rdeče armade so poiskale nacistično zver v njenem brlogu in jo užugale. Rajh se je zrušil. V valu dogodkov so se tudi na Koroškem naglo razvijale odločilne vojaške akcije. Koroški odred je 8. maja zasedel Borovlje in Bistrico v Rožu. Naslednjega dne so hrabri partizanski borci, ovenčani s slavo zmage, vkorakali v Celovec, kamor sta prispeli čez dva dni še druga in trinajsta brigada. V trenutku nemške kapitulacije so partizanske enote pred prihodom zaveznikov zasedle Gospo Sveto in zastrašile spomenik, simbol srednjeveške slovenske države, zgodovinski vojvodski prestol na Gospovetskem polju. V Celovcu se je rodila 8. maja 1945 koroška deželna vlada, ki je sprejela politično dediščino iz rok hitlerjevskega trinoga dr. Rainerja. Prevzela je nalogo nadaljevanja nacistične vlade na Koroškem z na novo poživljeno pesmijo o ohranitvi "svobodne in nedeljive" Koroške. Žal je mogla biti partizanska zasedba v takratnem položaju samo začasna. Dne 21. maja so se pričele partizanske enote umikati. V nekaj dneh so se umaknile do stare jugoslovansko-avstrijske meje, ne da bi se Jugoslavija odpovedala svojim upravičenim zahtevam po osvoboditvi in priključitvi slovenske Koroške k Jugoslaviji. —SANS.

George Washington je rekel

Obletnica George Washingtonovega rojstnega dneva je lepa prilika počastitve spomina moža, ki je vodil kontinentalno vojsko do zmage za neodvisnost ter hodil "neuglajeno pot" prvega predsednika dežele, katero je pomagal ustvariti.

Ob letošnji 215 obletnici njegovega rojstva, naj George Washington spregovori sam o sebi. Njegove besede dajejo upogled v njegov značaj in osvetlujejo spremembe, skozi katere je šla dežela izza časa, ko je on izvršil svojo zgodovinsko nalogo.

Ko je drugi kontinentalni kongres imenoval Washingtona vrhovnim poveljnikom ameriške armade, je dejal: "Prosim, da si sleherni od vas, ki ste navzoči v tej sobi, zapomni, da danes izjavljam z vso iskrenostjo, da se ne smatram vrednega sprejeti visokega poveljstva, ki se mi poverja." Svoji ženi pa je pisal: ". . . Ker je že bila usoda taka, da me je vrgla na pot te službe, bom gojil upanje, da bo moje podvzetje služilo dobri stvari in cilju."

Navzlic ponovnim porazom tekom prvih let vojne ni Washingtonov pogum nikdar upadel; izkazal se je najboljšega vodnika, podpornika in pobornika stvari, za katero se je boril.

Po končani vojni je Washington mislil samo o tem, kako se bo povrnil na priljubljene farme v Mount Vernon. Kljub temu je ostal na svojem mestu dolžnosti. Položaj v deželi je bil resen. Nepokorna in nezadovoljna armada je bila še vedno v orožju; trinajst držav še ni imelo resnično narodne vlade. Mnogih se je polotila spričo takega položaja obupnost in so argumentirali, da je potrebna monarhija ali pa vojaško diktatorstvo, katerega naj bi uvedel Washington. Armada je resno mislila na tak načrt in Washingtonu je bilo poslano pismo, v katerem je bila sprožena ideja tega načrta.

Na to pismo je Washington odgovoril: "Ne morem razumeti, v čem sem pokazal tako zadržanje, da bi bilo moglo dati spodbudo za ponudbo, ki se mi vidi kot največja nesreča, ki more zadeti mojo deželo."

Ko je poslednji angleški vojak zapustil deželo, ko je kongres sprejel potrebne zakone, ki so zagotavljali vojakom njihove pravice, potem je šele Washington za kratko dobo postal "privatni državljan na bregovih reke Potomac . . ." Vendar je še vedno mislil na javne zadeve. Ko je videl kako so se posamezne države protivile prepustitvi primerne oblasti kongresu zvezne vlade ter opazil medsebojno ljubosumnost na obeh straneh, je dejal: "Mislim, da smo dosegli sedanje stanje miru in neodvisnosti za majhne cilje, ako ne moremo premagati naših lastnih predsodkov."

Končno je bila sklicana konvencija držav, katera je dala pobudo za sklicanje ustavne konvencije v l. 1787. Washington, ki se je smatral prej za vojaka nego državnika, se je udeležil konvencije bolj prisiljeno.

"Vzpostavimo standard, ki bo sprejemljiv in izboljšljiv modrim in poštenim," je dejal. In ko so pisali ustavo, je bilo predlagano, da se predsednika (republike) ne sme ponovno voliti v urad. K temu je Washington dejal:

"Po mojem mišljenju ne more biti najmanjše nevarnosti, da bi predsednik mogel ostati v uradu preko svoje določene dobe ali za trajno, razen v skrajno demoraliziranem političnem ozračju; sicer pa nima velikega pomena, kdo je predsednik, ako postane ljudstvo nemožno samovladanja."

Washingtonu ni prijalo, da postane prvi predsednik, toda se je podal, ko mu je Aleksander Hamilton prepričevalno dokazal, da uspelost nove vlade zavisi od njega. V svojem prvem govoru ustoličenja je Washington dejal:

"Ohranitev svetega plamena svobode in usoda republikanske oblike vlade se po pravici smatra, v globljem in končnem pomenu besedu, kot na kocko postavljen eksperiment, zaupan ameriškemu ljudstvu."

Tekom njegovih dveh predsedniških terminov je imel Washington priliko izraziti—in to ne prvič—ideal verske svobode, na kateri je bila zgrajena dežela. Zavedajoč se bistva tega temelja svobode vere in prepričanja je pisal židovski kongregaciji v New Portu, Rhode Island, naslednje:

"Danes ni več govora o tem, da gotov razred družbe dovoljuje drugemu, da se poslužuje in vživa svoje naravne pravice. Z zadovoljstvom moremo beležiti, da vlada Zed. držav ne daje potuhe bigotstvu, ne sankcijonira zatiranje in zahteva od vseh, ki žive v njenem območju le to, da se izkažejo dobre državljane in nudijo ob vsaki priliki tej vladi svojo podporo in zvestobo . . ."

V septembru 1796 je Washington izdal svoj sloviti "Farewell Address" (Poslovilni govor). V njem je udaril po strankarskih prepirih in porazdeljevanju v sekcijske skupine. Te sentimente je za njim izražal sleherni predsednik Zed. držav. Washington je priporočal "dobro vero in pravico za vse narode." Dejal je: "V izvajanju takega načrta ni ničesar bistvenejšega kot to, da se izključijo vkoreninjene mržnje proti gotovim ljudstvom ali narodom in po drugi strani naj se ne kaže strastne navezanosti do drugih, pač pa naj nadomesti to prijateljsko občutje do vseh. Narod, ki se preveč prepušča vdomačeni mržnji ali pa navadi oboževanja gotovega naroda ali skupine, je do gotove mere suženjski ali hlapčevski narod. Je namreč suženj svojim strastem mržnje ali prevelike hlapčevske udanosti, katero oboje more voditi s pota dolžnosti in lastnih interesov katerikoli narod ali deželo . . ."

Ko je zapustil javno življenje, se je Washington povrnil na svojo domačijo v Mount Vernon. Leta 1799 je tam umrl v prav takem okolju, v kakršnem je želel živeti—"sredi malih brig vsakdanjega življenja."

Plemenita osebnost v zgodovini Amerike, je bil Washington mož pogumnega značaja in domoljublja, ki mu je težko najti primere. Svojim sorojakom Američanom je zapustil poslanico—"da je treba potopiti vse razlike v imenu Američana"—in ta poslanica enotnosti ciljev, medsebojnega sožitja in sodelovanja za blagor vseh, bi morala biti neizbrisno zapisana v srcu slehernega Američana. — FLIS.

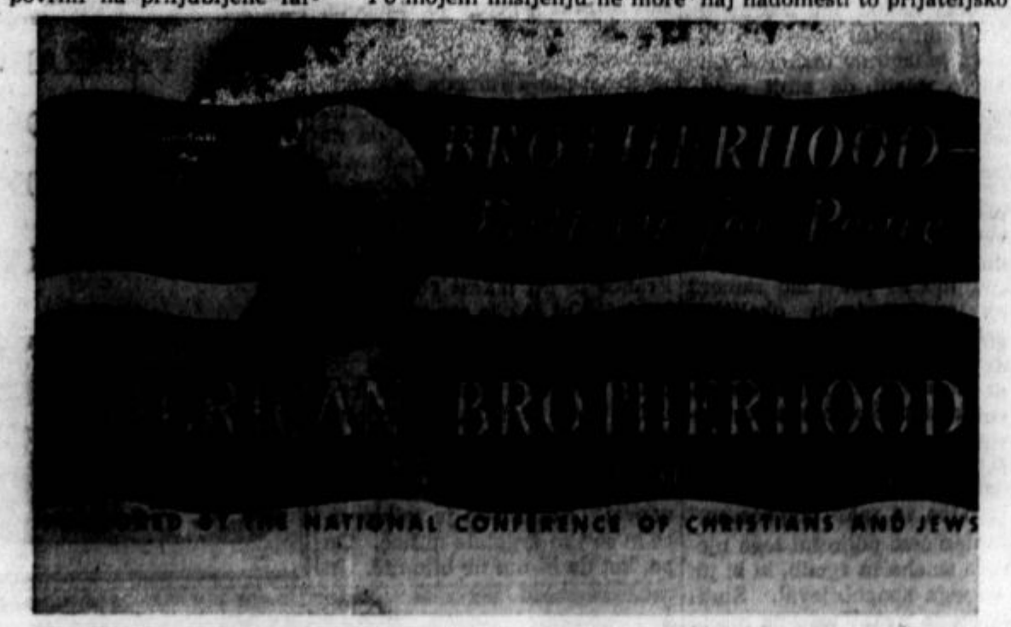

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Povest o dolgem nosu

IVAN CANKAR

(Nadaljevanje)

Tedaj, ko se je bila prešerno zasmejala, je opazil strahoma, kako dolg in neokreten mu je nos. Ugledal ga je hkratu od obeh strani, prijel ga je z roko ter ga stresel nalahko.

Obenem pa je zapazil še mnogo drugega. Prišlo mu je na misel, kako smešna so bila tista ljubezenska pisma z okraski okoli nadpisa in z zlatim robom, kako neskončno neumni in ničvredni so bili tisti gladki, prijetno frizirani verzi in kako je bil ves on sam preglobokega zaničevanja vreden. Tudi svojo obleko je ob tistem trenotku prvikrat ugledal, preozke in prekratke hlače, ki so se spodaj smešno opletale okoli gležnjev, pomečkani klobuk, staromodno in zamazano kravato — zbogom mladost, zbogom življenje!

Zavil je v tiho stransko alejo, kjer ni bilo nič rumenih cekinov na poti. Iz globokih večernih senc so se vzdigali kostanji v globoke večerne sence, šumeli so in se niso več smejali.

Blodil je do noči in nato se je vračal v mesto. Tam so bile ulice svetle, ljudje so se smejali in so bili veseli. Tudi ljudi je ugledal to noč prvikrat, živel je prej med njimi kakor med hišami; hodil je mimo, ali ni se zmenil zanje. In zdelo se mu je, da so se tudi ljudje nenadoma začeli zanimati zanj; čutil je na nosu vse polno ostrih, hudobnih in zbadljivih pogledov; bilo mu je celo, kakor da se je časih roka iztegnila proti njemu, kakor da so postajali in se ozirali za njim . . . Kanalje, brigajte se za svoje nosove!

Ej, zakaj bi se ne smejali? Domislil se je, da so se smejali že prej, da so se mu rogali na očitni cesti; to je bilo kako je pač moralo biti; tako malo ga je žalil ta veseli nasmeh, kakor ga niso nič žalostile prekratke in preozke hlače, ki so se opletale okoli gležnjev . . . Ali ona bi se ne bila smela zasmejati.

Spomnil se je nanjo, lica so mu vzplamtela in pospešil je korake. Glavo je sklanjal globoko, najrajši bi si bil zakril z robcem neokretni nos. In iz tiste žalosti, ki je je bilo takrat njegovo srce polno, se je porajal neznosen čut. Zdelo se mu je, da mu nos raste, raste neprestano; napolnil je že vse njegove misli, duša je bila samo še prilepek na nosu, tudi tisto neznatno, neumno telo je bilo na svetu zategadelj, da je izrastel iz njega silen nos. Izrastel je in je rastel, sam svoje življenje je živel, iz same hudobije se je širil, iztegal v neskončnost, ker je vedel, da se mu ne more nič zgoditi. Tako se je zibal, pocincaval je prešerno in on je bil zaklet, obsojen, da živi v njegovi družbi vse to dolgo, žalostno življenje.

Ko je šel za vodo, kjer je bilo tiho in samotno, je postal in je iztegnil jezik, da bi videl, če doseže do nosu. Dosegel je.

•

Vso dušo mu je napolnil nos, tisto dušo, ki je bila prej vesel dom čudnih sanj in še bolj čudnega upanja. Spominjal se je tistih sanj in rad bi jih časih priklical nazaj; toda nos je bil med njimi in med otožnim življenjem, ki ga je bil nastopil tisti večer.

Srečal jo je kmalu; zamišljen in osoren je šel po Poljanskem nasipu, po tisti ozki in samotni ulici, kjer se je dogodilo že toliko lepega. In ko je šel, je prišla mimo z drobnimi koraki in njene rjave japonske oči so se ozrle nanj, ne zabavljivo, temveč sočutno in blago. Ali on ni videl sočutja, samo tisti skriti nasmeh je videl, ki je kakor hipna senca vztrepetal na ozki bradici ter precej ugasnil. Umaknil se je urno, potisnil si je klobuk na čelo, čisto nehote se je prijel za nos ter je pobegnil.

Grenkoba se je bila razlila v njegovo ljubezen ter jo je vso oskrunila. Tudi ime Angela se mu ni zdelo več tako sladko. Kakšen je pač razloček med njim in med drugimi imeni, n. pr. Francko? Če sliši človek ime Francka, si misli takoj prijazen, okrogel obrazek in vesele oči, ki gledajo kakor dvoje golobic iz golobnjaka. Njene oči pa so poševne in skoro čisto japonske; pravijo, da je to interesantno, ali resnica je samo, da je grbec bolj interesanten nego naravno ustvarjen človek. Bog tudi vedi, zakaj si zakriva ušesa! Poznal je lepo žensko, ki je nosila nanosnik in so mislili, da je emancipiranka; naposled pa se je izkazalo, da ima eno oko stekleno . . . Da bi nos vsaj ne bil sredi obraza, ko ga človek takoj ugleda in ga ni mogoče vsaj za silo prikriti! . . .

Nezaupen je bil in sovražen; samo tedaj je bil zadovoljen, kadar je ugledal na človeku kakoršnokoli napako. Veselili so ga šepavci in grbci in ni se jih mogel nagledati; oziral se je za njimi in se je smehljal. Za silo se je zadovoljeval tudi z manjšimi hibami, ki jih je ugledal vselej že od daleč. Posebno so ga zanimale bradavice na obrazu ali celo na nosu; tudi mozolov ni zametaval. Nekoč je srečal človeka, ki je bil navidez popolnoma po božje ustvarjen. Toda glej, leva roka se mu je zdela sumljiva, preveč je bila mirna in rokav je bil preohlapen. Stopil je bliže, pogledal je natanko in se je sila razjezil. Človek nima roke, ali rokav pa ima in nagubal, Bog vedi, napihnil ga je bil celo tako umetno, da bi premotil najboljše oči! Tako hodi po cesti in vara poštene ljudi in se laže, na tihem se pa smeje . . . Stopil je že, da bi ga ustavil ter mu povedal v obraz nekaj razžaljivega, toda zamahnil je z roko, ozrl se je še enkrat zaničljivo za njim ter je šel dalje po svoji poti . . .

Risal je še zmirom, ali nič okraskov več. Sama je plesala roka po papirju in je ustvarila čudne spake. Narisal je človeka, ki je imel dvoje grb, kar se vidi zelo redkokrat. Tudi človeka je narisal, ki je imel zelo dolg nos, na koncu preklan na dvoje. In še druge stvari, ki se jih ne da povedati. Čudno je bilo le to, da so bile tiste spake podobne resničnim ljudem, ki jih je bil srečal na cesti. Najmanjšo, najnedolžnejšo hibico je pretiral tako grdo in brezčutno, kakor more delati kaj takega le človek, ki mu je duša že vsa oskrunjena. Pri miru ni pustil niti plešcev, niti spoštljivih, sključenih in betežnih starcev, lepo rejenih davkoplačevalcev, narodnih dam, ki imajo blaga in požrtvovalna srca, da, celo nekega dostojanstvenika, ki ga je srečal nekoč na Mestnem trgu, je preustvaril v svoji bolni domišljiji na tako hudoben način, da je izginila mahoma vsa spoštljivost in bi človek mislil, da stoji pred njim navaden žganjar . . .

(Konec prihodnjič)

Taki so sedaj naši obrazi

Gaber

Na sosedovem dvorišču je nekdo streljal s flobertom. Tako sem zvedel, da je France doma in šel sem k njemu.

"Nisem streljal vrabcev," je dejal. "Ti ptiči so vsi vražji. Če se le pokažem na dvorišču, se vsi porazgube. Ko pa sem v kuhinji, jih cele jate poseda po grmovju, drevju in strehah." Z očmi je begal po strehah in obraz mu je bil resen, kot bi mi pripovedoval neko zelo pomembno stvar. Potem se je nasmehnil. "Poskušal sem, če mi je roka še dovolj mirna. Vidiš ono liso na hlevu.'" Pokazal mi je kakor jajce veliko liso na zidu sosedovega hleva, ki je bil kakih sto metrov oddaljen. Pomeril je in sprožil. Drobci ometa, ki so poškropili od zidu, so nama pokazali, da je dobro zadel.

Samo za hip se je nasmehnil, a takoj se je nekam zamislil in pogled mu je silil v daljavo. "Ti, v gozd bi šla. Zdaj je tam že hladno in morda naletiva na kako lisico. Do Zadnjih dolin ni niti pol ure. Nikjer nimaš do gozda tako blizu kot v Zadnjih dolinah . . . " Če je prišel samo za en dan domov, je gotovo prebil polovico dneva v gozdu.

Vzel je puško-dvocevko in potem sva šla. Bil je jasen poletni dan in na soncu je bilo vroče ter soparno. Toda dolge, poznopopoldanske sence so naju nekoliko hladile. Šla sva ob potoku, čigar vodna gladina se je lesketala kot zrcalo in tudi mirna je bila, kot bi ležalo pred nama čisto, prozorno steklo. Le listje dreves, ki se je zrcalilo v vodi, je nalahko vztrepetavalo, ker je začel veti rahel večerni vetrič. In potem sva prišla med laze, kjer je zadišalo po pokošenem senu in kjer so se po širokih sončnih ploskvah plazile dolge sence dreves. Više pa je bil gozd in sončni žarki, ki so se skoraj vodoravno prodirali proti nama, so zgoščali zrak v svetlobne megle, da se je videlo, kakor bi visela pred gozdom prozorna, a vendar megličasta zavesa. Na bližnji smreki se je oglasil golob.

France se ni zganil ob kruljenju goloba. Zdelo se mi je, da ga je preslišal in prav tako se mi je zdelo, da ni opazil širokih sončnih lazov, ne gozda, ki je tonil za megličasto zaveso. Še vedno mu je bil pogled zamišljen in bil je potopljen sam vase ter je redko dal kako besedo od sebe. To je bilo pri njem nekaj nenavadnega. Skoraj vedno je bil glasen in zgovoren. Kadar sva šla v Zadnje doline, "kjer imaš do gozda tako blizu," mi je vedno pripovedoval tiste čudovite lovske zgodbe, ki jih je doživel že pred vojsko ali pa v partizanih. Teh zgodb mu nikoli ni zmanjkalo. Res je, da so si bile nekatere želo podobne med sabo, samo konec je bil morda malo spremenjen, ali pa se je zgodba dogajala drugje kot pri prejšnjem pripovedovanju in je bilo treba zato okolščine nekoliko spremeniti. Toda znal je tako zanimivo in napeto pripovedovati, da ga je človek rad poslušal in mu ni prav nič zameril tistih spremenjenih okoliščin. Včasih pa se je pri pripovedovanju kar nenadoma zasmejal: "Veš, tega mi ne smeš verjeti. Mnogokrat kakšno malenkost pozabim in potem moram iz svojega dodati, včasih pa je sploh potrebno, da iz svojega dodam, da zgodba ni tako dolgočasna."

Ta dan sem pogrešal tega njegovega smeha in zgodb, ki bi jih iz svojega spopolnjeval. Slutil sem, da ga nekaj teži, pa nisem vedel kaj.

Tudi pred nekaj tedni je bil tak, da ni opazil odseva trepetajočega listja v mirni vodni gladini. Toda takrat je kmalu prišel z besedo na dan. Še preden sva prešla prve laze, se je ustavil in me pogledal s svojimi svetlimi očmi. "Ti," je dejal, "včeraj sem naredil nekaj, kar ni bilo prav. Vem, da je prepovedano streljati srnjake, pa sem kljub temu enega ustrelil."

Z očmi je poiskal prostor, kamor bi se vsedla in je pripovedoval: "Šel sem gor pod Bukov vrh. Počasi, ker se mi ni nikamor mudilo. Nisem mislil na srnjake in ne na lov, če ti rečem, mi lahko verjameš. Vdajal sem se spominom. Saj veš, kolikrat smo prehodili tisto pot. Večer za večerom. Ali se še spominjaš tistega večera, ko si prvikrat prišel na našo stran proge? Takrat je bilo Jožefovo in jaz sem imel dve stekleniči italijanskega vina, tisti pleteni, dvelitrski. Pod progo nismo smeli piti, čeprav so nam bila usta prašna in suha. Ko pa smo prišli čez, pa smo nekajkrat nagnili steklenico. Do tiste debele smreke smo prvo steklenico že spraznili in sem jo zagnal med grmovje. Včeraj sem baš premišljeval, če je še tam, ko je nenadoma počila veja. Takrat sem pozabil na vse, saj me poznaš. Ustavil sem se za grmom in sem napenjal oči in ušesa. Nekaj časa je bilo vse tiho, potem pa je med grmovjem nekaj zašumelo. In spet in spet. Še dihati se nisem upal. Čez nekaj časa se je zazibala veja, komaj dvanajst metrov od mene in koj nato sem zagledal roge. Rečem ti, da takih še nisem videl. Ti jih bom pokazal. Zaradi njih sem postal ves zmešan. Kar naenkrat pa se je pokazala izza grmovja rjava postava. Orjak, ti rečem. In komaj petnajst metrov je bil oddaljen od mene. Gledal je po poti navzdol in vohal, toda ni me opazil. Takrat se nisem mogel več premagati in sem dvignil puško. Pok! Skočil je nazaj med grmovje, toda daleč ni mogel. Nekaj časa se je lomastilo med grmovjem, potem pa je bilo vse mirno."

Umolknil je. Čez čas pa je tiho dostavil: "Vem da ni bilo prav, kar sem storil. Toda ne morem pomagati, nisem se mogel zadržati in se nisem mogel."

Kaj naj bi mu rekel? Poznal sem ga. Že pred vojno je bil ves nor na lov. Ko je šel leta dvainštiridesetega k partizanom, je kmalu postal komandir kurirske postaje. Skoraj tri leta je potem zakladal z mesom vso postajo.

Tisti dan pa si France ni dolgo težil vesti zaradi ustreljenega srnjaka. Od tega je koj prešel na druge lovske zgodbe. Ena je bila bolj čudovita od druge in nekajkrat sem se spomnil tistega njegovega nasmeha: "Včasih kako malenkost pozabim in potem moram iz svojega dodati . . ."

Toda danes ni bilo z njim nič. Kar naprej je bil pogreznjen vase in zdelo se mi je, da ga mora vznemirjati nekaj težjega.

Sonce se je spustilo že zelo nizko in iz gozda ga nisva več videla. Le če sva se s kake višine ozrla nazaj proti Krimu in Žalostni gori, sva videla, da se Barje še kopa v soncu. Tudi cerkev na Žalostni gori je bila še vsa bela. V gozdu pa je postajala senca čim dalje bolj mračna in obdajal naju je prijeten hlad.

Sprva sva šla vštric, ne da bi govorila, temveč sva se vdajala vsak svojim mislim. Nenadoma pa je planil čez pot zajec. Obstala sva. "Po teh travnatih jasah se radi pasejo," je zašepetal France. "Toda nisem bil pripravljen, da bi streljal." Vzel je dvocevko z ramena in odslej sva šla drug za drugim. Zaostal sem kakih šest korakov, da ne bi plašil divjadi, če bi nepravilno stopil na kamen. Nehote so se mi obujali spomini. Kolikokrat smo tako hodili, v primerni razdalji drug za drugim. France je bil takrat partizanski kurir. Kot tak je sto in sto ljudi prepeljal mimo najbolj nevarnih mest. "Tu je potrebna popolna tišina in medsebojna razdalje deset metrov," je šepetal. "Zadnjič je bila tu zaseda in so nam pobili dva tovariša." Samo to in že se je kakor volk plazil naprej. Nekaterim je tolklo srce in so jim drgetale mišice. On pa, kot da bi mu ne bilo nič. In vendar bi njega prvega zadelo, če bi zadrdrala strojnica. Toda kljub temu ni niti za hip pomišljal, da ne bi šel naprej. Človek bi mislil, da ni vse življenje opravljal drugega posla. Ko je prišel na najbolj nevarno mesto, na progo ali na cesto, je počakal, da so jo vsi drugi prešli. Temu je dal roko, onemu zašepetal tiho besede . . .

Spominjam se nekega večera, ko je vodil precejšnjo skupino ljudi čez železnico. Še smo videli ravno črto, toda vse drugo je tonilo v mraku. Pri železniški čuvarnici je bevskal pes. France je obstal. Potem mi je namignil in sva se sama plazila naprej. Po kakih tridesetih metrih sva znova obstala. Prisluškovala sva v noč in zazdelo se mi je, da so zazvenele skale, kakor bi jih nekdo nalahko in previdno nakladal drugo vrh druge. Zadelo se mi je tudi, da sem ujel polglasno besedo. France mi je stisnil roko. Najbrž se je smehljal. Sam se je splazil še kakih deset metrov dalje. Opazoval sem njegovo senco, ki se je kmalu zlila s senco grma, ki je rastel tik nad progo. Zazdelo se mi je, da je zašumelo listje kot bi potegnil rahel veter. In zopet in zopet so skale nalahko zazvenele. Pridrževal sem dih. Takrat se je od grma zopet odtrgala senca in France se je plazil nazaj k meni. Niti enkrat ni zaškrtal kamen, niti ni počila vejica. Ko se je vrnil, mi je spet stisnil roko, toda rekel ni ničesar, ker bi naju že šepetajoče besede lahko izdale. Šele ko sva prišla k tovarišem, mi je zašepetal: "Tik ob stezi delajo zaklon za zasedo. Bil sem jim tako blizu, da bi jih lahko prijel z roko."

Tako je bilo takrat. Toda danes ni znal tiho hoditi. Stopal je po prstih in si prizadeval, da bi mu bila hoja čim bolj lahka in prožna. Toda zdaj je zakotalil kamen, zdaj mu je spodrselo, da je cvileče zaškrtalo pod nakovanimi čevlji. "Ne znaš hoditi, kakor si hodil nekdaj," sem mu zašepetal, ko sva se ustavila na razpotju.

"Saj vem, da ni danes z mano nič," je odvrnil. "Če greš na lov, se moraš plaziti prav tako tiho, kot če bi se plazil mimo zasede, sicer te divjad prej zasliši, kot jo ti opaziš in se ji približaš na strel."

Vsedla sva se pod debelo hojo. Spodaj je bila mehka tratina in pod tratino so se ceplle poti na tri strani.

"Tu rada pride lisica ali pa zajec," je zašepetal. Puško je naslonil na koleno in je čakal.

Mrak se je čim dalje bolj gostil in sence so se stapljale z obrisi oddaljenih grmov. Poti pod nama so se še videle in tudi obrisi plotu bližnjega laza so bili še razločni, črte onstran plotu pa so bile že zabrisane in so tonile v mrak. Iz farnega zvonika se je slišalo večerno zvonjenje in se je zgubljalo med drevjem.

Nad glavama je nekaj zapraskalo in potem je padel s hoje storž. Veverica je prišla motiti najino razmišljanje. Nasmeh mi je legel na ustnice, zakaj spomnil sem se ene izmed tistih čudovitih Francetovih zgodb, "ki jim ne smeš vsega verjeti".

(Konec prihodnjič.)

Razni mali oglasi

RAD BI IZVEDEL

za moja dva strica Matija in Martin Kocjan, ki se nahajata nekje v Zedinjenih državah; ako bosta sama čitala ta oglas, ju prosim, da se oglasita, ali če kdo rojakov ve njih naslov želim, da mi to sporoči, za kar bom zelo hvaležen. Sporočiti jim imam važne zadeve. ANDY KOCJAN, R.D. 1, Box 31, Girard, Ohio.

$200 Monthly Income

Lawndale District, near West 24th street and South Central Pk. Ave. Ready to move in—2 story brick rooming house.

7 rooms—2nd floor will be sold with all the furniture. These 7 rooms bring $40.00 a week.

First floor—6 room flat, newly decorated for owner. Garage - Wide lot - Furnace heat - Bus line passes door. Act quick. Cheap $12,500.

KOPRIVA—Real Estate Broker
3334 W. 26th Street
Telephone Rockwell 4342

SMART GIRLS
LIKE TO WORK
IN
THE FRIENDLY
ATMOSPHERE
OF
MOTOROLA
The Best Radio Place in Town
STARTING RATE 83c
With Experience, 94c
Automatic Raises to
$1.04
4545 W. AUGUSTA BLVD.

Razni mali oglasi

RAD BI IZVEDEL ZA NASLOV

JOSEPH ROGEL, doma iz Potoka, fara Krka pri Zatični, ker mu imam zelo važne stvari za sporočat iz domovine. Pred več leti se je nahajal v Butte, Montana. Ako je komu znan njegov sedanji naslov, ali ako je umrl, naj mi to sporoče; bom zelo hvaležen. Joseph Globokar, 986 East 74th St., Cleveland, Ohio.

SEWING MACHINE OPERATORS
EXPERIENCED
$1.00 Minimum Wage Scale
To work on the famous
Windbreaker Jacket
APPLY
John Rissman & Sons
841 S. Blue Island Ave.
Franklin 2620
Ask for Mr. Martin

PERMANENT
PLEASANT POSITIONS
FOR DEPENDABLE
YOUNG WOMEN
★ ORDER FILLERS
★ FILE CLERKS
★ TYPISTS
★ STENOGRAPHERS
★ BOOKKEEPERS
5½ day week
Good starting salary
Opportunity for advancement
APPLY IN PERSON
SWARTCHILD & CO.
29 E. Madison Street
4th Floor
Ask for Miss A. G. CONNOLLY

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

ALI GLEDATE ZA DOBRO PLAČO IN STABILNOST?
Telefon kompanija ima nekaj takih prilik
za
HIŠNICE
(JANITRESSES)
Takoj od začetka plača 72½c na uro, po treh mesecih 77½c na uro in po šestih mesecih po 82½ na uro
ŽENSKE ZA ČIŠČENJE V VSEH DELIH MESTA
Delovne ure od 5:30 pop. do 12 ure ponoči.
Oglasite se pri
ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY
v uposlovalnem uradu za ženske v pritličju
309 W. WASHINGTON ST.

Razni mali oglasi

SINGLE NEEDLE OPERATORS
on Ladies' Dresses & Sports Wear.
Highest Piece Work Rates
Steady work - Vacations with pay
Pleasant working conditions
RAINBOW GARMENT CO.
1725 W. North Ave.

VAŠI PRIHRANKI
SO DOBRO DOŠLI
PREMOŽENJE
NAD
12½ MILIJONA
SECOND FEDERAL
Savings & Loan Assn.

AMERIŠKI DRUŽINSKI
KOLEDAR 1947
NAD 50 RAZLIČNIH SPISOV IN PODATKOV
NAD 40 RAZNIH SLIK IN ILUSTRACIJ
Več gradiva kot ga dobite v angleških knjigah.
ki stanejo od $2.00 do $3.00
Letošnji Ameriški družinski koledar presega po vsebini VSE PREJŠNJE
NAROČITE SI GA ŠE DANES
Stane $1.50
Za stari kraj $1.65
NASLOV:
PROLETAREC
2301 So. Lawndale Ave. - Chicago 23, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	$6.00	Za Chicago in okolico je	$7.50
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.30
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.70
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.50
Za Evropo je		$8.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $_____

1. Ime_____ Čl. društva št._____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. _____ Čl. društva št._____
3. _____ Čl. društva št._____
4. _____ Čl. društva št._____
5. _____ Čl. društva št._____

Mesto_____ Država_____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐